

نام و نام خانوادگی

نام دبیر: ظریف

باسمه تعالی

آموزش و پرورش شهرستان مشهد ناحیه ۴

تاریخ: ۱۴۰۲/۳/۱

تعداد صفحات: ۴

ساعت شروع: صبح

موسسه فرهنگی آموزشی امام حسین علیه السلام

نام درس: علوم و فنون ۱

دبیرستان دخترانه امام حسین واحد دو

تعداد سوال: ۲۳

دهم انسانی

مدت آزمون: ۷۵ دقیقه

نمره به عدد:

نمره به حروف:

بارم

تاریخ ادبیات و سبک شناسی (۴ نمره)

عبارت های داده شده را با واژه های مناسب کامل کنید .

۱- بررسی ساختمان واژه در قلمرو و بررسی نوع ادبیات اثر در قلمرو انجام می شود.

۲- دولت رسم ها و سنت های فرهنگی کهن ایرانی را در ایران رواج داد.

۳- سبک خراسانی بر حَسَب زمان، به سه سبک فرعی و و تقسیم می شود

۴- پدر شعر فارسی نام دارد و سبک شعری وی است.

درستی و نادرستی هر عبارت را مشخص کنید.

۵- شاعران قرن چهارم به واقعیت درونی توجه داشتند و مفاهیم ذهنی آنان در قلمرو تعالیم کلی اخلاقی است.

۶- نخستین صورت زبان ادبی فارسی نو در برابر نفوذ عناصر زبان عربی ، زبان دری بود.

۷- تکرار فعل از ویژگی های سبک دوره غزنوی و سلجوقی بود.

۸- آوردن مترادف ها و توصیفات فراوان از ویژگی های نثر فارسی در قرن پنجم و ششم بود.

موسیقی شعر (۶ نمره)

۹- بیت «ما همه چشمیم و تو نور ای صنم/ چشم بد از روی تو دور ای صنم» را از دید موسیقی و محتوا مقایسه کنید.

۱۰- صامت ها و مصوت های کلمه « آرایه » را بنویسید.

۱۱- بیت « ولیکن ماه دارد قصد بالا / فرو شد آفتاب از کوه بابل» را به هجاهای تشکیل دهنده آن تجزیه کنید؛ سپس هر هجا را با علامت خاص آن بنویسید.

۱۲- نوع قاعده قافیه را در هر بیت مشخص کنید.

۲

۲

۰/۵

۰/۵

۲

۰/۵ الف) مهتری گر به کام شیر در است شو خطر کن ز کام شیر بجوی
یا بزرگی و عز و نعمت و جاه یا چو مردانت جنگ رویاروی
۰/۵ ب) ای پادشه خوبان داد از غم تنهایی دل بی تو به جان آمد وقت است که باز آیی
۱۳- نوع قافیه را در ابیات داده شده بنویسید.

الف) ای ساربان منزل مکن جز در دیار یارمن تا یک دمی زاری کنم بر ربع و اطلال و دمن
ب) گلاب است گویی به جویش روان همی شاد گردد ز بویش روان
۱۴- بیت زیر را به خط عروضی بنویسید.

بسم الله الرحمن الرحيم هست کلید در گنج حکیم
۱۵- نمونه های زیر را بخوانید و مصرع های جدول الف را که وزن و آهنگ مشترک دارند ، به جدول ب مرتبط کنید. (توجه الزاما همه ابیات هم وزن نیستند)

الف	ب
نفس می نیارم زد از شکر دوست	ای نفس خرم باد صبا
امشب سبک تر می زند این طبل بی هنگام را	جوانا ره طاعت امروز گیر
دوست می دارم من این نالیدن دلسوز را	برخیز تا یک سو نهیم این دلق ازرق فام را

زیبایی شناسی (۶ نمره)

۰/۵ ۱۶- واج آرایی کدام بیت محسوس تر است؟ یک دلیل بیاورید.
الف) رشته تسبیح اگر بگسست معذورم بدار دستم اندر ساعد ساقی سیمین ساق بود
ب) نرگس مست نوازشگر مردم دارش خون عاشق به قدح گر بخورد نوش باد

۰/۵ ۱۷- در بیت زیر توجه شاعر به کدام آرایه لفظی در ایجاد موسیقی و زیبایی لفظی مؤثر بوده است؟
« خیال روی کسی در سر است هر کس را مرا خیال کسی کز خیال بیرون است »
۱۸- در عبارت های زیر :

- ۱- هر که با بدان نشیند؛ نیکی نبیند.
 - ۲- مراد از نزول قرآن ، تحصیل سیرت خوب است نه ترتیل سورت مکتوب.
 - ۳- گاه از دیدن خط مکتوب منتعش و گاه از ندیدن روی مطلوب مشتعل.
- الف) واژه های و سجع متوازن ایجاد کرده اند.

ب) واژه های خوب و مکتوب سجعدارند.

ج) واژه های و..... سجع متوازی ساخته اند.

د) ارزش موسیقایی عبارت..... از همه بیشتر است.

۱۹- آیا می توان بیت «هم عقل دویده در رکابت /هم شرع خزیده در پناهت» را نمونه مناسبی برای آرایه ترصیع دانست؟ چرا؟

۲۰- انواع جناس را در مثال های داده شده بنویسید.

الف) کار دلم به جان رسد، کارد به استخوان رسد ناله کنم بگویدم : دم مزن و بیان مکن

ب) دیده سیر است مرا جان دلیر است مرا زهره شیر است مرا زهره تابنده شدم

نقد و تحلیل نظم ونثر (۴ نمره)

۲۱- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید:

« گرانمایه را نام هوشنگ بود تو گفתי همه هوش و فرهنگ بود

سپاهی دد و دام و مرغ و پری سپهدار پرکین و کُندآوری »

الف) ویژگی های زبانی شعر بالا که به سبک خراسانی می باشد؛ چیست؟ (ذکر دو مورد)

ب) دو ویژگی ادبی (قالب شعر / نوع قافیه بیت دوم) را بنویسید.

۲۲- متن زیر مربوط به دوره سامانی است دو مورد از ویژگی های نثر این دوره را بنویسید.

سپاس و آفرین بر خدای کامران و کامکار و آفریننده زمین و آسمان را آنکش نه همتا و نه انباز و نه دستور و نه زن و نه فرزند، همیشه بود و همیشه باشد و بر هستی او نشان آفرینش پیداست، آسمان و زمین و شب و روز و آنچه بدو اندرست.

و چون به خرد نگاه کنی بدانی که آفرینش او بر هستی او گواست و سپاس وی بر بندگان وی پیداست و نعمتهای او بر بندگان وی گستریدست. سپاس داریم آن خدای را برین نکویی ها که با بندگان خویش کرده است و درود بر محمد پیغامبر بهترین جهان و گزین پیغامبران و نازنین همه فرزندان آدم و شفاعت خواه بندگان به روز بزرگ؛ بر وی باد و بر خاندان وی آن گزیدگان و پسندیدگان.

۲۳- متن زیر از کلیله و دمنه قرن ششم هجری است دو مورد از ویژگی های نثر این دوره را بنویسید.

بازرگانی بود بسیار مال و او را فرزندان در رسیدند و از کسب و حرقت اعراض نمودند و دست اسراف به مال او دراز کردند. پدر، موعظت و ملامت ایشان واجب دید و در اثنای آن گفت که: ای فرزندان، اهل دنیا، جویان سه رتبت اند و بدان نرسند، مگر به چهار خصلت؛ اما آن سه که طالب آنند، فراخی معیشت است و رفعت منزلت، و رسیدن به ثواب آخرت؛ و آن چهار که به وسیلت آن بدین اغراض توان رسید،

موفق باشید

الْفَعْدَن مال است از وجه پسندیده و...

آموزش و پرورش شهرستان مشهد ناحیه ۴

موسسه فرهنگی آموزشی امام حسین علیه السلام

دهم انسانی

دبیرستان دخترانه امام حسین واحد دو

نام درس : علوم و فنون ۱

بارم

۲	۱- زبانی، فکری ۲ - سامانی ۳- سامانی، غزنوی، سلجوقی ۴- رودکی - خراسانی						
۲	۵- ن ۶- د ۷- نادرست ۸- درست						
۰/۵	۹- وزن و محتوا با هم هماهنگ است هر دو شاد است و حالت شادی را به خواننده منتقل می کند						
۰/۵	۱۰- صامت ها «ء / ر / ی / و» و مصوت ها «ا / ا»						
۲	۱۱- و / آ / لی / کِن / ما / ه / ا / دا / رَد / قَص / دِ / با / لا ف / رُو / شُد / آ / فِ / تا / بَز / کُو / هِ / با / بِل - / - / u / - / - / u / - / - / u						
۰/۵	۱۲- الف) یک ب) یک						
۰/۵	۱۳- الف) درونی ب) ذوقافیتین						
۱	۱۴- بِسْمِیْلِ لَاهِرِرْحَمَانِیْرِ رَحِیْمِ هَسْتِ کَلِیْدِ دَرِ گَنْجِ حَکِیْمِ						
	۱۵-						
۱	<table border="1"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>نفس می نیارم زد از شکر دوست</td> <td>جوانا ره طاعت امروز گیر</td> </tr> <tr> <td>امشب سبک تر می زنند این طفل بی هنگام را</td> <td>برخیز تا یک سو نهیم این دل ازرق فام را</td> </tr> </tbody> </table>	الف	ب	نفس می نیارم زد از شکر دوست	جوانا ره طاعت امروز گیر	امشب سبک تر می زنند این طفل بی هنگام را	برخیز تا یک سو نهیم این دل ازرق فام را
الف	ب						
نفس می نیارم زد از شکر دوست	جوانا ره طاعت امروز گیر						
امشب سبک تر می زنند این طفل بی هنگام را	برخیز تا یک سو نهیم این دل ازرق فام را						
۰/۵	۱۶- الف چون تکرارصامت محسوس تر است.						
۰/۵	۱۷- تکرار						
۳	۱۸- الف) منتعش و مشتعل ب) مطرف ج) نشیند و نبیند د) نشیند و نبیند						

۱	۱۹- خیر چون عقل و شرع سجع متوازن دارد.
۱	۲۰- الف) کار و کارد ناقص افزایشی سیر و شیر ناقص اختلافی زُهره و زَهره ناقص حرکتی
۲	۲۱- الف) سادگی زبان شعر - کمی لغت عربی - کهنه و مهجور بودن برخی لغات - رای فک اضافه ب) قالب مثنوی - قاعده ۲
۱	۲۲- ایجاز و اختصار در لفظ و معنا - تکرار فعل یا اسم به حکم ضرورت معنی - کوتاهی جملات - لغات کم کاربرد فارسی - بهره گیری کمتر از لغات عربی
۱	۲۳- استفاده از آرایه های ادبی - حذف فعل به قرینه - کاربرد لغات مهجور عربی، ترکی و مغولی - رواج نثر داستانی ، تمثیلی، عرفانی- آوردن مترادفات و توصیفات فراوان - کاربرد آیات احادیث و اشعار در متن - استفاده از ترکیبات دشوار